

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS DĖL TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2000 m. balandžio 4 d. Nr. 388

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatus (pridedama).
2. Perduoti Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos steigėjo funkcijas iš Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento Kultūros ministerijai.
3. Finansų ministerija turi nustatyti tvarka pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriame patikslinami atsižvelgiant į 2 punkto nuostatą finansiniai asignavimai Kultūros ministerijai ir Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentui.
4. Šio nutarimo 2 punktą įsigalioja Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymą ir jį paskelbus „Valstybės žiniose“.
5. Pripažinti netekusiais galios:
 - 5.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. balandžio 22 d. nutarimą Nr. 283 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [19-562](#); 1997, Nr. [108-2742](#); 1999, Nr. [96-2767](#));
 - 5.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 13 d. nutarimą Nr. 239 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų dalinio pakeitimo“ (Žin., 1995, Nr. [15-358](#)).

MINISTRAS PIRMININKAS

ANDRIUS KUBILIUS

KULTŪROS MINISTRAS

ARŪNAS BĖKŠTA

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO NUOSTATAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Trakų istorinis nacionalinis parkas (toliau vadinama – istorinis nacionalinis parkas) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I-1244 „Dėl Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo“ (Žin., 1991, Nr. [13-332](#)) Elektrėnų ir Trakų rajonų teritorijų dalyse. Jis skirtas Lietuvos valstybingumo istoriniam centrai Trakuose – pilių kompleksams, Trakų miesto ir jo apylinkių kultūros ir gamtos vertybėms, kitiems objektams ar jų kompleksams, istorinio nacionalinio parko kraštovaizdžiui, etnokultūriniam paveldui saugoti, tvarkyti ir naudoti.

2. Istorinio nacionalinio parko veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas ir kiti įstatymai, Lietuvos Respublikos Seimo nutarimai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, kiti teisės aktai ir šie nuostatai.

3. Istorinio nacionalinio parko teritorija saugoma, tvarkoma ir naudojama pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ (Žin., 1993, Nr. [68-1287](#)) patvirtintą ir statybos ir urbanistikos ministro 1993 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 212 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos paskelbimo“ (Žin., 1994, Nr. [10-162](#)) paskelbtą planavimo schemą, jos pagrindu parengtus, nustatytą tvarka suderintus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus.

4. Istorinis nacionalinis parkas turi apsaugos zoną, saugančią istorinio nacionalinio parko kraštovaizdį nuo neigiamo vizualinio ir fizinio poveikio.

II. ISTORINIO NACIONALINIO PARKO PASKIRTIS, APSAUGA IR NAUDOJIMAS

5. Istorinio nacionalinio parko uždaviniai yra šie:

5.1. saugoti, tvarkyti ir prižiūrėti Lietuvos valstybės istoriją reprezentuojančias vertybes: Trakų Salos ir Pusiasalio pilis, Senųjų Trakų piliavietę – Vytauto Didžiojo gimtinę;

5.2. saugoti Trakų senamiesčio planinę, erdvinę, medžiaginę ir urbanistinę struktūrą, užtikrinti senamiesčio verčių tęstinumą, sudaryti atkūrimo sąlygas;

5.3. saugoti, tvarkyti ir prižiūrėti Užutrakio dvaro ansamblį, sudaryti sąlygas naudoti kompleksą reprezentaciniams Lietuvos valstybės ir atviro visuomenei kultūros centro tikslams, kaupti Užutrakyje dendrologinę kolekciją mokslo, ekologinio švietimo ir E. F. Andre parkų atkūrimo tikslais;

5.4. saugoti, tvarkyti ir prižiūrėti Bražuolės piliavietę ir pilkapius, Daniliškių piliakalnį ir kapinyną, Varnikų piliakalnį, Rėkalnio alkakalnį;

5.5. saugoti Senųjų Trakų, Varnikėlių, Serapiniškių, Daniliškių ir kitų kaimų bei vienkiemių planinę, erdvinę, medžiaginę struktūrą ir svarbius etnografinius elementus, užtikrinti urbanistinės struktūros tęstinumą ir atkūrimo sąlygas;

5.6. ieškoti istorinio nacionalinio parko teritorijos kultūros vertybių, rūpintis objektais, turinčiais nekilnojamųjų kultūros vertybių požymių, teikti pasiūlymus dėl jų įrašymo į Lietuvos Respublikos ar vietinį nekilnojamųjų kultūros vertybių registrus;

5.7. saugoti ir puoselėti gamtos vertybes: natūralių ekotopų, augalų, grybų ir gyvūnų biologinę įvairovę, remiantis mokslo duomenimis, riboti introdukuotų rūšių įvairovės plitimą, nuolat stebėti aplinką;

5.8. saugoti Kudrionių kraštovaizdžio kompleksą, Varnikų botaninio–zoologinio draustinio miško, pelkių, pievų, ežerų kompleksą su jų ekotopams būdingais augalais ir gyvūnais, Plomėnų ornitologinio draustinio biotopus, paukščius ir augalus, Galvės ir Akmenos ežerų hidrografinius kompleksus, Bražuolės aukštupio hidrografinį kompleksą, sudaryti sąlygas atkurti jo hidrografinę struktūrą;

5.9. atkurti sunaikintus ir pažeistus kultūros, gamtos kompleksus ir objektus;

5.10. kaupti, saugoti ir tvarkyti specialiai numatytoje teritorijoje (saugyklose) dėl objektyvių priežasčių istoriniame nacionaliniame parke demontuojamas kultūros vertybes;

5.11. nuolat atlikti istorinio nacionalinio parko teritorijos, draustinių ir rezervatų mokslo tyrimus, kaupti informaciją apie kultūros ir gamtos objektus, vertybes ir paminklus, formuoti ekspozicijas, sudaryti sąlygas veikti ekologinio švietimo, eksperimentinės proistorės, informaciniams centrams;

5.12. puoselėti istorines ir kultūrinės tradicijas, amatus, verslus, skleisti kultūros ir gamtos objektų, vertybių ir paminklų apsaugos idėjas;

5.13. plėtoti pažintinį turizmą, sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, trumpalaikį poilsivimą specialiai tam įrengtose ir skirtose teritorijose;

5.14. skatinti veiklą, padedančią gausinti ir išryškinti saugomus objektus, atkurti tradicinės gyvenamosios, socialinės, kultūrinės ir ūkinės veiklos elementus.

6. Istoriniame nacionaliniame parke draudžiama įrengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus ir kitokius kalnakasybos objektus, statyti naujas pramonės, atliekų saugojimo ir perdirbimo įmones, suteikti žemę individualiems vasarnamiams, tiesti naujas tranzitines komunikacijas, elektros oro linijas, statyti naujas stambias gyvulių, žvėrių ir paukščių fermas, kurti naujas, iš jų ir rekreacines, įmones, keisti reljefo formas, hidrografinio tinklo natūralius elementus, iš esmės keisti hidrologinį režimą, naikinti ir keisti istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų ir kitų saugomų objektų vertės požymius.

7. Nauji statiniai ir įrenginiai istorinio nacionalinio parko teritorijoje turi derėti su kultūros paveldu ir gamta.

8. Teritorijų planavimo dokumentų, statinių ir įrenginių statybos, kelių, inžinerinių komunikacijų ir kitų objektų projektai rengiami, derinami ir tvirtinami teritorijų planavimo normų sąvado ir statybos reglamentų nustatyta tvarka. Jų sprendiniai neturi prieštarauti istorinio nacionalinio parko planavimo schemai.

9. Istorinio nacionalinio parko rezervatų žemė yra valstybės nuosavybė. Kitoje parko teritorijoje gali būti valstybinė ir privati žemės nuosavybė.

10. Valstybė turi pirmumo teisę įsigyti istorinio nacionalinio parko teritorijoje parduodamus žemės sklypus, kitą nekilnojamąjį turtą.

11. Atkuriant nuosavybės teises pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą, istorinio nacionalinio parko žemė, vandens telkiniai ir miškai savininkams gražinami arba perduodami nuosavybėn ribotam tiksliniam naudojimui Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

12. Privatizuojamiems objektams, esantiems istorinio nacionalinio parko teritorijoje, taikomos Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Privatizuojamų objektų, esančių valstybės saugomose teritorijose, naudojimo privalomosios sąlygos.

13. Stovyklauti, kurti laužus, važinėti ir statyti transporto priemones istorinio nacionalinio parko teritorijoje leidžiama tik istorinio nacionalinio parko planavimo schemoje nustatytose vietose, laikantis istorinio nacionalinio parko direkcijos patvirtintų istorinio nacionalinio parko lankymo taisyklių.

III. ISTORINIO NACIONALINIO PARKO VALDYMAS

14. Istorinio nacionalinio parko naudojimu pagal paskirtį ir apsauga rūpinasi ir veiklą organizuoja biudžetinė įstaiga – istorinio nacionalinio parko direkcija (toliau vadinama – direkcija), veikianti pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymą (Žin., 1995, Nr. [104-2322](#)).

Direkcijos steigėjo funkcijas vykdo Kultūros ministerija. Direkcija yra juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu ir sąskaitas banke. Direkcija valdo ir naudoja jai patikėtą valstybės turtą patikėjimo teise.

Direkcijos nuostatus istorinio nacionalinio parko direktoriaus teikimu tvirtina kultūros ministras.

Direkcijai vadovauja istorinio nacionalinio parko direktorius, kurį įstatymų nustatyta tvarka skiria pareigoms ir atleidžia iš pareigų kultūros ministras.

15. Direkcija užtikrina šiuose nuostatuose nurodytų uždavinių įgyvendinimą, nustatytą tvarka teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl žemės, miško, vandenių, rekreacinės infrastruktūros naudojimo, nustato istorinio nacionalinio parko teritorijos, draustinių ir rezervatų lankymo tvarką, kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę (taip pat ir rekreacinę) veiklą visoje istorinio nacionalinio parko ir apsaugos zonos teritorijoje, teikia ieškinius dėl šių nuostatų, teritorijos ir apsaugos zonos naudojimo pažeidimų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Direkcija vykdo užsakovo funkcijas, kai rengiami teritorijų planavimo dokumentai istorinio nacionalinio parko teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo, kultūros paveldo ir gamtos apsaugos klausimais, ir nustatytą tvarka teikia juos tvirtinti.

Direkcija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir teritorijų planavimo dokumentų reikalavimais, nustato specialiąsias sąlygas, kurių būtina laikytis rengiant teritorijų planavimo dokumentų, statinių ir įrenginių statybos, kelių, inžinerinių komunikacijų ir kitų objektų projektus, derina parengtus projektus, taip pat žemėtvarkos ir miškotvarkos projektus.

Direkcijos atstovai įtraukiami į komisijas, priimančias naudoti istorinio nacionalinio parko teritorijoje pastatytus, rekonstruotus ir kapitališkai suremontuotus pastatus ir statinius, kelius, inžinerines komunikacijas ir kitus objektus.

Direkcija teikia Kultūros ministerijai tvirtinti istorinio nacionalinio parko veiklos ir tikslines programas, jų įgyvendinimo metų ataskaitas.

16. Istorinio nacionalinio parko pareigūnai turi teisę surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka.

17. Svarbiausius istorinio nacionalinio parko klausimus, susijusius su šiuose nuostatuose nurodytų uždavinių įgyvendinimu, nagrinėja istorinio nacionalinio parko taryba (toliau vadinama – taryba) – patariamoji direktoriaus institucija.

Tarybos sudėtį ir darbo reglamentą direktoriaus teikimu tvirtina kultūros ministras.

18. Istorinio nacionalinio parko teritorijoje ir apsaugos zonoje kultūros ir gamtos vertybių apsaugą kontroliuoja pagal kompetenciją Lietuvos Respublikos valstybės ir rajonų savivaldos institucijos Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

IV. ISTORINIO NACIONALINIO PARKO VEIKLOS EKONOMINIAI PAGRINDAI

19. Istorinio nacionalinio parko paskirčiai, apsaugai ir naudojimui skiriamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, taip pat gali būti naudojamos ir nebiudžetinės lėšos.

20. Istorinio nacionalinio parko finansiniai šaltiniai naudojami:

20.1. direkcijai išlaikyti;

20.2. šiuose nuostatuose nurodytiems istorinio nacionalinio parko uždaviniams įgyvendinti;

20.3. istorinio nacionalinio parko kultūros ir gamtos vertybėms, jų kompleksams, miškams ir ežerams, biologinei įvairovei saugoti, tvarkyti ir prižiūrėti;

20.4. pažeistiems istorinio nacionalinio parko kultūros ir gamtos objektams, jų kompleksams atkurti;

20.5. mokslo tyrimams atlikti;

20.6. istorinio nacionalinio parko statiniams ir įrenginiams statyti, remontuoti ir prižiūrėti;

20.7. pažintinei rekreacijai plėtoti, informacijai apie kultūros ir gamtos vertybes, jų kompleksus skleisti, istoriniam nacionaliniam parkui reklamuoti bei reprezentuoti;

20.8. istorinio nacionalinio parko švietėjiškai ir auklėjamajai veiklai vykdyti;

20.9. ypatingoms priemonėms (stichinių nelaimių padariniams šalinti, valstybinės reikšmės renginiams organizuoti ir kitoms);

20.10. kitoms būtinoms istorinio nacionalinio parko funkcijoms vykdyti.

V. FIZINIŲ IR JURIDINIŲ ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS ISTORINIO NACIONALINIO PARKO TERITORIJOJE

21. Pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą istorinio nacionalinio parko teritorijoje fiziniai ir juridiniai asmenys gali verstis veikla, neprieštarujančia istorinio nacionalinio parko tikslams ir uždaviniams.

22. Žemės savininkai ir naudotojai negali trukdyti Lietuvos Respublikos įstatymuose ar kituose teisės aktuose numatytais tikslais lankyti saugomus kraštovaizdžio kompleksus ir objektus.

23. Istorinio nacionalinio parko teritorijoje žemės savininkai ir naudotojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo laikytis apribojimų, nustatytų Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, kituose įstatymuose ir Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, kituose teisės aktuose ir šiuose nuostatuose.

24. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
